

терменіє. сѡдѣже нѡдѡснѣ прѡсе по се рѡсе: **Е**ще вѡ
ѡмнѡстѣ хрины, естѡдѣже нѡтрѡсѡ шѡдѡтѡ мѡисе.
нѡ вѡмнѡрѡдѣ, нѡ пѡсѡпѡрѡсѡ сѡ шѡдѣтѣ вѡ вѡмнѡ. по се рѡ
пѡсѡпѡрѡдѣ. мѡмнѡрѡтѡтѡ вѡтѡ: **Е**ще вѡ вѡмнѡ, нѡ
сѡмнѡнѡ вѡрѡдѣтѣ. нѡ вѡрѡ сѡпѡрѡсѡтѣ, рѡ. вѡлѡхѡрѡ сѡвѡсѡдѣ.
нѡ вѡмнѡ, рѡ дѡмнѡ сѡмнѡнѡ. и хѡсѡ. сѡдѣже нѡдѡсѡдѡ
дѡтѡнѡнѡ, пѡрѡрѡсѡ вѡ вѡмнѡсѡ сѡ шѡдѡнѡсѡнѡ. дѡ рѡсѡ
дѡрѡсѡ, рѡ. нѡ дѡсѡпѡрѡсѡтѣ, рѡ: **и** еше вѡ вѡмнѡ пѡсѡ
нѡ дѡрѡсѡнѡ сѡдѡпѡ сѡпѡсѡлѡ. нѡ вѡ вѡрѡ терменіє, нѡ сѡ пѡрѡ
нѡ рѡсѡсѡ: **ѡ** шѡдѡтѣ **ѡ**мнѡ **ѡ**дѡмнѡ: **ѡ**

7

Томашевский

Вѡмнѡ олнѡсѡ сѡ вѡуѡтѡ, вѡрѡ нѡдѡ вѡдѡсѡтѡ: **В**ѡ вѡмнѡ
сѡ вѡрѡ рѡсѡнѡ сѡ вѡуѡтѡ сѡ рѡнѡ дѡрѡ вѡдѡсѡтѡ: **В**ѡ вѡмнѡ
сѡ рѡсѡсѡтѡ фѡдѡ, сѡ мѡдѡ нѡуѡтѡ сѡ рѡ. нѡ дѡрѡ пѡпѡтѡ:
Вѡ вѡмнѡ кѡсѡлѡнѡ сѡ вѡрѡ сѡ вѡуѡтѡ, сѡ рѡ: **В**ѡ вѡмнѡ сѡ
рѡсѡ сѡ сѡрѡтѡнѡ сѡ рѡ. сѡ тѡлѡ сѡ вѡуѡтѡ сѡ рѡ. нѡ дѡрѡ вѡ
дѡсѡтѡ: **В**ѡ вѡмнѡ сѡ сѡдѡ дѡ сѡсѡтѡнѡ, сѡ тѡлѡ нѡ нѡмнѡ рѡ
сѡ и ѡмнѡ. сѡ рѡ рѡдѡ сѡ вѡтѡ рѡ сѡ дѡмнѡ сѡ, нѡ дѡрѡ нѡ
пѡлѡ сѡ. сѡ нѡ рѡ нѡ рѡ рѡ дѡ сѡ: **В**ѡ вѡмнѡ сѡ рѡ рѡ
сѡсѡтѡнѡ сѡ вѡуѡтѡ сѡ рѡ нѡ дѡрѡ вѡдѡсѡтѡ. сѡ рѡ рѡ,
нѡ рѡ рѡ сѡ пѡсѡ дѡ рѡтѡ нѡ сѡтѡ. нѡ рѡ сѡ нѡ сѡ. нѡ сѡ рѡ
нѡ rѡsѡnѡsѡrѡ. тѡсѡ нѡ sѡ lѡ. нѡ rѡ rѡ nѡ. сѡ dѡ вѡ sѡ
тѡ nѡ rѡsѡnѡ, нѡ мѡ nѡ sѡ mѡ. нѡ вѡ вѡмнѡ sѡ nѡ rѡ dѡ rѡ
нѡ rѡ rѡ sѡ sѡ. нѡ nѡ rѡ sѡ nѡ sѡ dѡ nѡ rѡ rѡ sѡ. сѡ nѡ rѡ
нѡ rѡ nѡ rѡ sѡ. нѡ rѡ rѡ nѡ sѡ nѡ rѡ sѡ nѡ rѡ sѡ. сѡ nѡ rѡ

800 ГОДИНА СРПСКЕ МЕДИЦИНЕ ТРЕЋИ БЕОГРАДСКИ ЗБОРНИК 2

СРПСКО ЛЕКАРСКО ДРУШТВО

800 ГОДИНА СРПСКЕ МЕДИЦИНЕ

**Зборник радова Једанаестог конгреса
историчара медицине
800 година српске медицине**

Уредник

Др Зоран Вацић

Програмски одбор

Академик Радоје Чоловић (председник),
проф. др Радмила Гудовић, проф. др Душан Лалошевић,
пук. проф. др Драган Микић, прим. др сц. Петар Пауновић

Научни одбор

Генерал доц. др Вељко Тодоровић (председник),
проф. др Јован Максимовић, др сц. Јелена Јовановић Симић,
прим. др Нада Лазовић

Организациони одбор

Др Зоран Вацић (председник), прим. др Милче Чанковић
Кадијевић (секретар), прим. др Ненад Ђорђевић,
прим. др сц. Илијас Чинара

Рецензенти

Научни саветник прим. др сц. Александар Недок
Проф. др Обрад Зелић
Др Гојко Маловић, историчар и архивиста
PhDr. L'udovit Hallon, DrSc.

800 ГОДИНА СРПСКЕ МЕДИЦИНЕ

Српско лекарско друштво
Београд
2023.

Фотографија на корици:
Хиландарски медицински кодекс бр. 517, лист 191^б
„О лечењу зубне болести [о вомѣзны зѣвнѣи]“

САДРЖАЈ

Зоран Ваџић Уводна реч	7
Зоран Ваџић Оснивање Секције за историју медицине и фармације Српског лекарског друштва и први период њеног рада (1950–1978)	15
Јелена Јовановић Симић 65 година Музеја Српског лекарског друштва (1955–2020)	77
Томислав Јовановић О болестима и начину лечења у гатарским списима старе српске књижевности	103
Зоран Ваџић Болести уста и зуба и њихово лечење према <i>Хиландарском медицинском кодексу бр. 517</i>	111
Надежда Јовић Лекови, отрови и медицинска средства анмалног порекла у <i>Хиландарском медицинском кодексу</i>	167
Сања Миленковић Лична хигијена у средњем веку – козметика жена по Тротули	183
Кристина Митић Лековите траве у српској народној ботаници	199
Тања Петронијевић Гинекологија на нашим просторима у средњем веку: општи преглед	209
Зоран Д. Јевтић Сточарство и ветеринарска медицина у Србији од средњег века до првих деценија XIX века	219
Вања Продић, Слободан Продић Грех, страх и болест у светоназору флагеланата	227

<p>Јован Максимовић Христова исцељења у фрескосликарству и иконографији Војводине</p>	235
<p>Небојша Ј. Јовић Болница манастира Високи Дечани – у темељу српске средњовековне медицине</p>	249
<p>Ана Милошевић Слике демона као израз уметничког менталног стања – пример Франсиска Гоје</p>	257
<p>Јелица Новаковић Лопушина Деменција у низоземској књижевности</p>	269
<p>Јасмина Ахметагић Суђење посредством речитих ситница : параноидна љубомора у <i>Тунелу</i> Ернеста Сабата</p>	281
<p>Ивана Арађан, Нела Пушкаш Фото-лабораторија проф. др Александра Костића и њен значај за хистологију и историју медицинске фотографије</p>	295
<p>Јелена Манојловић Музеј за историју фармације у саставу Фармацеутског факултета, најмлађи музеј у Србији</p>	305
<p>Гордана Буловић Прва изложба Музеја фармације Фармацеутског факултета у Београду 1956.</p>	311
<p>Данијела Ђукић-Ђосић Токсикологија у Србији – од средњовековног познавања отрова, преко Државне хемијске лабораторије до савремене токсикологије у образовању и пракси</p>	319
<p>Јелена Јовановић Симић Доктор Василије Теодоровић (1811–1864): животопис и судбина једног родољуба</p>	335
<p>Нинослав Станојловић Санитетски пуковник Владимир А. Поповић (1868–1935), лекар и стручни писац</p>	381
<p>Љубица Урошевић Реконструкција лекарске каријере и животописа др Светислава Андрејевића (1868–1915) на основу архивске грађе</p>	387

Ивана Б. Спасовић Др Владимир Алексић (1873–1911) – лекар, власник санаторијума у Панчеву и „први српски Икар“	421
Радмила Гудовић, Владимир Сакач, Душанка Добановачки, Синиша Бабовић, Биљана Срдић-Галић Доктор Јован Ненадовић оснивач Кожно-венеричног одељења Градске болнице у Новом Саду	435
Дарко Жарић, Ивана Топаловић Др Алекса Савић – народни лекар и патриота	453
Марина Ј. Јањић Врањанац др Сретен З. Николић, интерниста и балнеолог – тражени, цењени и вољени лекар врањског краја	467
Стефан Стаменковић Др Живојин Поповић – ћупријски лекар и југословенски политичар	493
Предраг Илић Лука Јакшевац – апотекар	503
Волођа Ђуковић Др Петар Илић (1881–1941) – лекар са фотоапаратом	511
Исидора Стојановић Теодосић Др Даринка Маленић Банковић – прилози за биографију	547
Драган Теодосић Др Звонимир Павелић – прилози за биографију	557
Гордана Буловић Проф. др Димитрије Стануловић – последњи интерниста интерниста	569
Волођа Ђуковић, Дијана Бујаковић Др Милан Магић (1931–2009) – Хирургија као начин живота	583
Нада Лазовић, Миша Раичевић Велики доктори малих вароши – Прим. др Бранко Ницовић (1925–1997)	593
Богдан Степанчев Лекари кикиндског дистрикта – жупаније од 1774. до 1941. године	603

Милче Чанковић Кадијевић, Ивана Б. Петровић Кроки страшног акцидента о коме се и данас ћути и прилог за биографију докторке Данице Филиповић, рођене Калић	613
Анкица Јеленковић, Милан Стануловић Арнолд Холсте, Радивоје Павловић и Илија Димитријевић: утемељење и развој савремене фармакологије и токсикологије у Србији	621
Павле Б. Орбовић Џвјетко-Ћетко Поповић, први грудни хирург у Црној Гори	751
Вељко Тодоровић Војно-лекарска писма доктора Владана Ђорђевића	659
Снежана Вељковић Рад Владана Ђорђевића на регулисању проституције	675
Гордана Оцић Историја деменција – пре и после открића Алцхајмерове болести	687
Сања Синђић-Антуновић Лечење атрезиије ануса кроз векове - историјат хируршке процедуре од старог доба до данас	703
Радоје Чоловић Операције на штитастој жлезди на Хируршком одељењу Опште државне болнице у Београду до 1922. године	715
Радоје Чоловић Операције на дојци у Општој државној болници у Београду у периоду до 1922. године	725
Радоје Чоловић Операције на грудном кошу на Хируршком одељењу Опште државне болнице у Београду до 1922. године	735
Радоје Чоловић Шта су српски лекари знали о повредама срца на почетку XX века?	743
Илијас Чинара, Лазар Давидовић, Светолик Аврамов, Бранко Донфрид, Марко Контић, Небојша Лучић, Михаило Цвик, Александар Томић, Ненад Илијевски Кратка историја васкуларне хирургије у Србији	749

Anna Falisová, Silvia Capíková (Словачка) Birth of Modern Surgery in Slovakia	765
Наташа Чоловић Како је „неодговорност“ чувара лабораторијских животиња допринела успешном лечењу пернициозне анемије?	781
Дијана Бујаковић Акције добровољног давања крви у општини Пријепоље (период 1960–1980. године)	789
Јасмина Милановић Дом друштва „Српска мајка“	801
Марија Аћимовић Записници са седница лекара из Врњачке Бање у периоду од 1928. до 1934. године	817
Душан Јованчевић Школовање Срба лекара у XVIII веку	825
Елена Јосимовска, Верица Јосимовска (Северна Македонија) Здравствене установе у штипском региону између два светска рата (1919–1941)	831
Душан Лалошевић Пастеров, Бактериолошки, Епидемиолошки и Хигијенски завод у Новом Саду – заједничка историја од 1920. до 1941. године	839
Емил Либман, Владимир Сакач Суботица – град домаћин научног састанка лекара и природословаца августа 1899. године	849
Ненад Ђорђевић Здравствене прилике у Смедеревском Подунављу крајем XIX и почетком XX века	859
Остоја Војиновић Здравствене прилике између два рата у Кикинди у светлу историјских извора и писања штампе	871
Нада Петровић Организација здравства у Југославији (1946–1956)	885
Душко Пантелић Документи о здравственој заштити у фонду Среско начелство Нови Сад (1924–1941)	895

Олесја Недић Развој Службе здравствене заштите радника Дома здравља „Нови Сад“	935
Илинка Вуковић, Душанка Крајновић и Мирјана Гајдаш Преглед и значај Нобелових награда за физиологију или медицину	945
Гордана Лазаревић Здравље је моћ: лекарске објаве и рекламе за медицинске производе у српској штампи крајем XIX века	973
Лука Николић Нека искуства из рада комисије 1. армије при ВМА за идентификацију погинулих	993
Љиљана Павловић Трка милосрђа – када човекољубље помера границе	1007
Милан Мицић „Лоше воде“ – велики колонистички страх (1920–1941)	1017
ДОДАТАК	
Проф. др Снежана Вељковић (1946–2020)	1029
Слободан Николић Животни пут проф. др Снежане Вељковић и њен допринос изучавању судске медицине на Медицинском факултету у Београду	1031
Зоран Ваџић Проф. др Снежана Вељковић – историчар српске медицине	1037
Јасмина Ахметагић Романи др Снежане Вељковић	1045
Аутори радова објављених у Зборнику радова саопштених на Једанаестом конгресу историчара медицине „800 година српске медицине“	1051

РОМАНИ ДР СНЕЖАНЕ ВЕЉКОВИЋ

Јасмина Ахметагић

Сасвим је неуобичајено на нашим просторима да се изненада, у зрелим годинама, промени животна вокација, и то услед вишка енергије, животности и радозналости, а не разочарења, борбе за егзистенцију, као плод морања и довијања. И по томе је др Снежана Вељковић (1946–2020) сасвим изузетна личност, која је у књижевност ушетала кад и у осму деценију живота, и то не било каквим остварењем, већ добро написаном биографијом лекара и путописца, академика Милана Јовановића Морског, књигом која је показала и њену акрибичност и високу писменост, а својим поетичним насловом – *Господин који није знао санскрит* (2016) – наговестила је романе који ће се појавити у наредне две године.

Укупно књижевно стваралаштво др Снежане Вељковић стало је у две кључне године, 2018. и 2019, када објављује три обимна романа: *Крила у мермеру* (2018), *Библиотека породице Градиновачки* (2019), *У потрази за Гледис* (2019). Постхумно излази из штампе и четврти роман *Meine liebe Milica* (2021), у чијем је заокруживању (рукопис је износио око шест стотина страница) ауторку спречила смрт – реч је о романираној биографији пруског санитетског поручника Франка Мижоа.

Пре но што је дала маха писцу у себи, др Снежана Вељковић имала је остварену, заокружену професионалну и научну каријеру: била је редовни професор Медицинског факултета у Београду, специјалиста судске медицине и аутор бројних стручних, научних радова и монографија, уџбеника, а потом и радова из области историје српске медицине. Управо је интересовање за историју српске медицине и уводи у литературу. Личности чије је биографије истраживала – често заслужни лекари у тешким балканским и ратним приликама – настојећи да осветли не само њихове активности и постигнућа, друштвене и политичке прилике у којима су радили, већ све више и да разуме њихове мотивације и судбинске преокрете онако како их оне саме виде, њихове мисли и душевна стања, оно о чему болно ћуте док храбро грабе кроз своју свакидашњицу – и доводе је до на праг литературе. Када се из тог угла посматра генеза њеног стварања, окретање ка роману више не делује необично, већ пре последично. Већ њено прво остварење *Крила у мермеру* јасно је показало да Снежана Вељковић своје личности види у три димензије, да их види у за њих карактеристичним положајима тела, да чује њихову боју гласа и

опажа начин на који држе руке и да кроз ту конкретност успева да представи универзално, због чега и јесу блиски данашњем читаоцу. А управо је ту она главна демаркациона линија између књижевности и историје, о којој је говорио још Аристотел, као разлици између општег и појединачног: и Снежана Вељковић, ослањајући се у свим својим романима на документа, на оно појединачно и конкретно, замаштава и оно што је могло бити, по законима вероватности и нужности, те приказује своје ликове у далеко ширим оквирима од оних пројектованих документима. Ауторка за своје јунаке узима историјске личности, али њена имагинација и рефлексивност нису ограничене историјским референцама.

Мада већ *Хроника судске медицине* (2009) показује ауторкино суверено кретање кроз материју, вештину да исприча причу и да догађаје прикаже у њиховом развојном интензитету, она ни по својој замисли није књижевно дело. Индикативно је, ипак, да дух хронике испуњава и романи Снежане Вељковић, ако имамо у виду пре свега њихову временску обухватност (најчешће се протежу на читав век и неколико генерација). Ту су личне, друштвене и политичке историје, али и важне идеје које испуњавају живот њених јунака, као и значајне личности српске историје и културе. Снежана Вељковић држи до тога да нам своје протагонисте представи у укупности њихове судбине и њиховог доживљаја света и стога не полаже превише на редукацију њихових животних садржаја на пресудне моменте.

Жанровски дифузни и фабуларно разгранати романи Снежане Вељковић, у којима се важни историјски догађаји преплићу са личним драмама, стоје апартно од свега што настаје у новијој српској књижевности, која нема традицију романсираних биографија. У њиховом је средишту увек жена пред искушењима историје, идеологије, каријере и приватног живота, између својих јавних улога и тајних жеља. Узимајући за своје централне протагонисте ликове жена, С. Вељковић се опире утицају доба те поплави исповедних прича пониклих углавном из женског пера, и исписује романи који у исти мах представљају омаж значајним, али мање познатим, а свакако занимљивим личностима наше новије историје.

У *Библиотеци породице Градиновачки* централна личност је Корзика, Зика – именована по броду на коме је 1915. рођена у току акције спасавања жена и деце из пламена Првог светског рата који је захватио Србију, а коју организује Болница шкотских жена. Корзикин животни пут, њено стасавање на фону бурних историјских прилика, удаја за Андру Градиновачког, који продужава породичну библиофилску страст, костур је који држи фабулу овог романа у коме се кроз историју једне породице приповеда историја једног доба. Ауторка преноси дух и дах времена, умешно се служећи језичком карактеризацијом.

И у књизи *У потрази за Гледис*, реч је о паралелним женским судбинама две генерације, али и трећој, случајно пронађеној посредством докумената ускладиштених у фиоци једног писаћег стола: то је љубавна прича српског официра и шкотске болничарке, која је започета у току Првог светског рата. Тако се универзални проблеми, љубав и жеља за личном оствареношћу проверавају кроз различита времена али на ис-

том поднебљу, и у судару са преломним историјским догађајима. Туђа судбина није само оно у чему се огледа протагонисткиња, већ у исти мах и њена истраживачка грађа, материјал који нуди инспирацију, буди радозналост и пружа могућност да се трагом тог рукописа избегне из незадовољавајућих оквира властитог живота.

Ауторка је у кратком временском периоду развијала и своје осећање жанра, које је колебљиво у тренутку настајања њеног првог, а рекла бих и најбољег романа, *Крила у мермеру*, који је понајвише роман хроника и у коме има трагова не увек успеле борбе с грађом, а који већ јасно открива најјаче стране ауторкиног пера, а читаоцу несумњиво дарује несвакидашње читалачко искуство.

У фокусу је судбина докторке Наталије Теофиловић, приказана паралелно са судбинама важних мушкараца у њеном животу, и то у бурним историјским збивањима ХХ века. Кроз јунакињину личну историју (а све је замишљено као њен предсмртни ток свести) осветљава се историја Медицинског факултета у Београду, оснивање Судско-медицинског завода и његово прерастање у Институт за судску медицину, а све је неизбежно испреплетано са политичким и историјским приликама бурног ХХ века. Наталијин је прототип проф. др Јулијана Богићевић, прва жена декан Медицинског факултета у Београду, и њен је живот трајно повезан са животом професора, колеге и пријатеља, Нестора Несторовића (чији је прототип проф. др Милован Миловановић, аутор прве књиге о самоубиству, из 1929. године, оснивач Судско-медицинског завода), са којим никада не остварује љубавни однос, али се читавог живота налази на његовом рубу. Постигнуће, ка коме су усмерена оба јунака, поставља их напоре једно другом и њихов однос преображава у нарцистичку провакацију, препуњену такмичарским духом.

Начин на који је Снежана Вељковић градила свој првенац остаје и у другим романима доминантно начело: ауторка бира историјске догађаје и стварне личности, мешајући документарност и фикцију. Тако ће *Крила у мермеру* дати читав низ података (крунисање Петра Карађорђевића, Балканки рат и бежање Срба из Старе Србије, први и други светски рат, студентски штрајкови у међуратном периоду, комунистичко раздобље), па и оних о којима српски роман, према нашем сазнању, никада није говорио (на пример, паралелно деловање организација СКОЈ и ОРНАС, логори за студенте, Апел српском народу, одбукција лешева који пливају Савом, судбина жена санитета равногорског покрета), паралелно са љубавним историјама своје централне јунакиње. Снежана Вељковић притом и рат и све историјске прилике приказује имајући на уму њихов утицај на болницу, факултет, Завод, стварајући специфичан филтер кроз који пропушта историјске податке (тако и епизода бомбардовања постаје својеврстан извештај о томе шта је изгорело из тог круга зграда). Медицинска вокација Снежане Вељковић пресудна је за нарочиту перспективу из које развија дискретан критички однос према историји: уместо проблематизовања историје из етичког угла, како смо у српском роману навикли, овде се јавља фокус на људско тело, његову пролазност и рањивост, на живот као биолошку категорију.

Има у *Крилица од мермера* грађе за неколико озбиљних романа и вешт (и штедљивији) романописац свакако би знао да искористи бројна драматична места која се у *Крилица од мермера* утапају једна у друга или брзо смењују, али роман плени необичном свежином, последицом ауторкине интуиције, посвећености и истинског интересовања за тему којима промашћује проблеме са наративним техникама, односно своју, понекад видљиву занатску невештину. Пре свега посебан би се роман могао начинити од приче о Наталијином оцу, свештенику оцу Теофилу и његовом слому, те преображају у атеисту и мизантропа, али и од самог Наталијиног одрастања и односа са оцем и мајком. Потом, ту је и тајанствени Јерменин, Наталијин лионски љубавник, човек обележен великом националном трагиком. Опсежна предисторија професора Нестора Несторовића имплицира да је он друга централна личност *Крила од мермера*, али читалац свикао на романи у којима паралелно теку судбине, бива немало изненађен чињеницом да се након такве исцрпне предисторије, којом се по правилу представља други, независан лик, Нестор Несторовић надаље представља само из видокруга централне јунакиње.

Избори које ауторка прави јасно говоре да она јединство романа повремено жртвује широј слици карактеристичној за хронику: пре свега реч је о односу према подацима које уноси у свој текст – одређене акције или чак потенцијалне књижевне слике претварају се у информације, а чак ни централна протагонисткиња није до краја развијен карактер, али је зато јасно предочен пут који прелази Србија како би ушла у ред „санитарно модерних држава“, као и заснивање прве српске патохистолошке лабораторије; предочен је културни живот међуратног Београда, посета Шарите клиници у Берлину није тек успутна епизода у животу главне јунакиње, већ се обиласку клинике поклања пажња мотивисана интересовањем за историју српске медицине и ауторкином професионалном вокацијом. О својствима хронике сведочи изабрана ауторкина перспектива, али и чињеница да је објективно приповедање у трећем лицу надређено току вести јунакиње, чиме се пледира за ширу слику која стоји изван њеног видокруга. Ово ће се својство касније губити – већ је *У потрази за Гледис* лишен свих обележја хронике – и мада то сведочи о ауторкином све јаснијем разумевању романеског жанра, ипак *Крила од мермера*, можда и најмање формално уређен од свих ауторкиних романа, очарава својим широким замахом, појединим изванредним епизодама, а посебно начином на који је осветљена тема ероса, не само у оквирима љубавних односа, већ и као специфичан став према животу и духовна сила. Три Наталијине љубави, по свему различите, добиле су важан простор у роману: три мушкарца, од којих један представља еротско искуство, други интелектуалну очараност и фасцинацију, а трећи позну заљубљеност, три су лица љубави до којих доспева ова закопчана, амбициозна жена, која своју интиму држи подаље од других, а на изванредан начин подаље и од саме себе. И мада је доминантан утисак емотивне неостварености, прекинутости, јаловости, па чак и недовршености ове јунакиње – Наталија је усамљена жена, без своје породице, али и без блиских пријатеља са којима би развијала неспутаност – она остаје, по нашем мишљењу, уп-

раво по потенцијалу који у себи носи, по унутрашњем кључању које се у њој наслућује али не открива непосредно, али и по дару препуштања животу упркос својој привидној хладноћи и великој самоконтроли, најинтересантнији лик у опусу Снежане Вељковић.

И мада свако озбиљније критичко преиспитивање ових романа неминовно покреће питања односа према захтевима жанра и наративним техникама, функције појединих епизода, понекад неоправдану опширност, несумњиво је да великом уверљивошћу, природношћу казивања, завидном писменошћу и великом приповедном енергијом Снежана Вељковић ствара упечатљиве романе, чије поједине епизоде није лако заборавити, и на томе сигурно почивају симпатије читалачке публике које је њено дело задобило (*Крила од мермера* и *У потрази за Гледис* имала су већ досад два издања). Снежана Вељковић жели да прикаже и карактере, и слику доба, и историјат Медицинског факултета, као што улази у детаљ и у приказу сваког простора на који се одлучује, на пример дајући слику живота у Врбничкој парохији, у часу када представља Наталијину предисторију) и стога је њен роман хибридна творевина, који ипак осваја својом самосвојношћу.

У односу на професионалну оствареност др Снежане Вељковић, њено књижевно стварање представља тек краткотрајну екскурзију – па ипак, и овој области, иза ње остаје обимно и препознатљиво дело. „Још један живот музе су нам дале“, пише у једној причи Борислав Пекић, имајући на уму прекорачење највеће задатости уз помоћ књижевне имажинације. Тај двоструки живот Снежана Вељковић остварује у годинама пред смрт, пишући брзо и страсно, с великом радном енергијом, младачком полетношћу и вером у себе, можда нејасно осећајући да нема више времена.

800 ГОДИНА СРПСКЕ МЕДИЦИНЕ
Зборник радова Једанаестог конгреса историчара медицине
„800 година српске медицине“
одржаног у Београду од 15. до 19. септембра 2020. године
у Београду

Књига 2

Издавач
СРПСКО ЛЕКАРСКО ДРУШТВО
Џорџа Вашингтона 19
Београд

За издавача
Академик Радоје Чоловић

Штампа
Graphic Studio d.o.o.
Павла Зарића 3/4
Земун

Тираж
200 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

61(091)(491.11)(082)

НАУЧНИ скуп 800 година српске медицине (11 ; 2020 ; Београд)
[Зборник радова Једанаестог конгреса историчара медицине] 800 година српске медицине : [одржаног у Београду од 15. до 19. септембра 2020.]. Књ. 2 / [уредник Зоран Ваџић]. - Београд : Српско лекарско друштво, 2023 (Земун : Graphic studio). - Стр. 659-1053 : илустр. ; 24 cm

Тираж 200. - Напомене и библиографске референце уз радове. - Библиографија уз сваки рад.

ISBN 978-86-6061-149-1
ISBN 978-86-6061-147-7 (низ)

а) Медицина -- Историја -- Србија -- Зборници

COBISS.SR-ID 113752329